

КРАЩІ ПРАКТИКИ

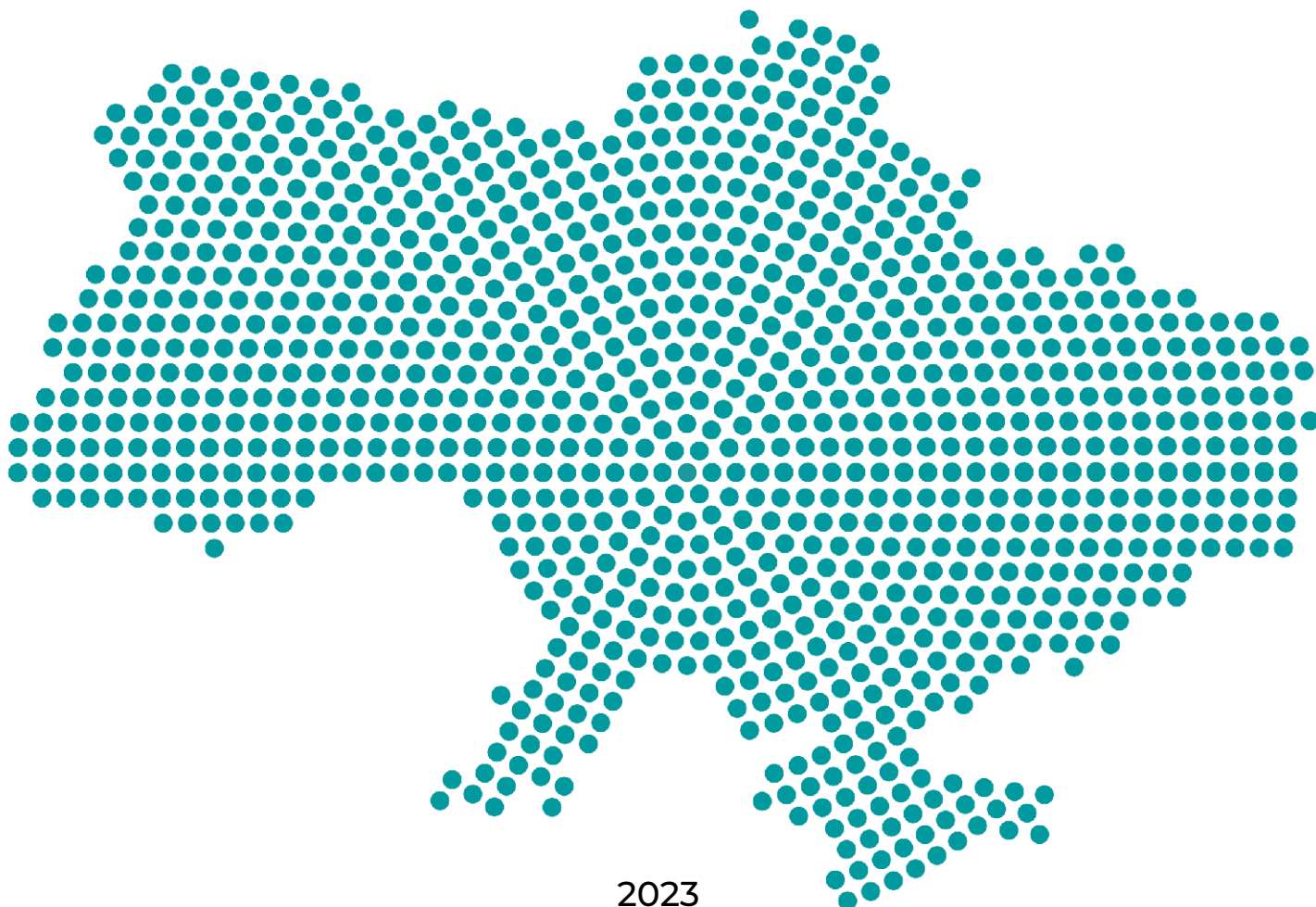
«ЗЕЛЕНОГО» ФІНАНСУВАННЯ

ТА ПОВОЄННОГО

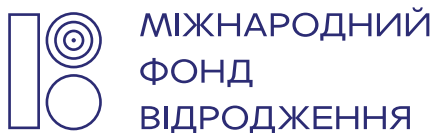
«ЗЕЛЕНОГО» ВІДНОВЛЕННЯ:

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

КВАРТАЛЬНИЙ ЗВІТ #6

2023

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках проєкту «Підтримка декарбонізації економіки України через розробку нових моделей фінансування за рахунок використання боргових зобов'язань. Стадія 2». Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

© ГО «ДІКСІ ГРУП», 2023

Зміст

1. Ситуація в Україні	4
1.1. Збитки в енергосекторі через війну	4
1.2. Макроекономічна стабільність, фінансова стійкість та державний борг	8
1.3. Допомога Україні	10
1.4. Стратегічне планування відбудови та відновлення	13
2. Міжнародний досвід	16
2.1. Можливості щодо реструктуризації боргів та розвитку «зелених» проєктів	16
2.1.1. Еквадор (блакитні облігації на збереження Галапагоських островів)	16
2.1.2. Майбутні угоди	17
2.2. Відновлення країн після повеней	18
2.2.1. Пакистан (стратегічні плани та програми)	18
2.2.2. Німеччина (схеми фінансування)	21
3. Рекомендації	23

1.1 Збитки в енергосекторі через війну

На квітень 2023 року прямі збитки економіки України через війну, за [підрахунками](#) KSE Institute спільно з урядом України, зросли до 147,5 млрд дол. (за вартістю заміщення). Ще на 200 млн. дол зросли прямі втрати через пошкодження енергетичної інфраструктури і загальна сума збитків склала 8.3 млрд дол.

У середині травня 2023 року ООН опублікувала [доповідь](#) «Світовий економічний стан і перспективи на середину 2023 року», де зазначено, з посиланням на [нову спільну оцінку](#) уряду України, Групи Світового банку, Європейської Комісії та ООН (RDNA2) від березня, що вартість відновлення української інфраструктури, яка була пошкоджена або зруйнована внаслідок вторгнення Росії в Україну становитиме щонайменше 411 млрд дол.

18 квітня міністр енергетики України Герман Галущенко [зазначив](#), що станом на кінець осінньо-зимового періоду енергосистема внаслідок руйнувань та окупації тимчасово втратила 44% потужностей атомної генерації, 78% потужностей ТЕС, 66% - блочних ТЕЦ, 12% - ГЕС, 75% - вітрової генерації та більше 20% - сонячної.

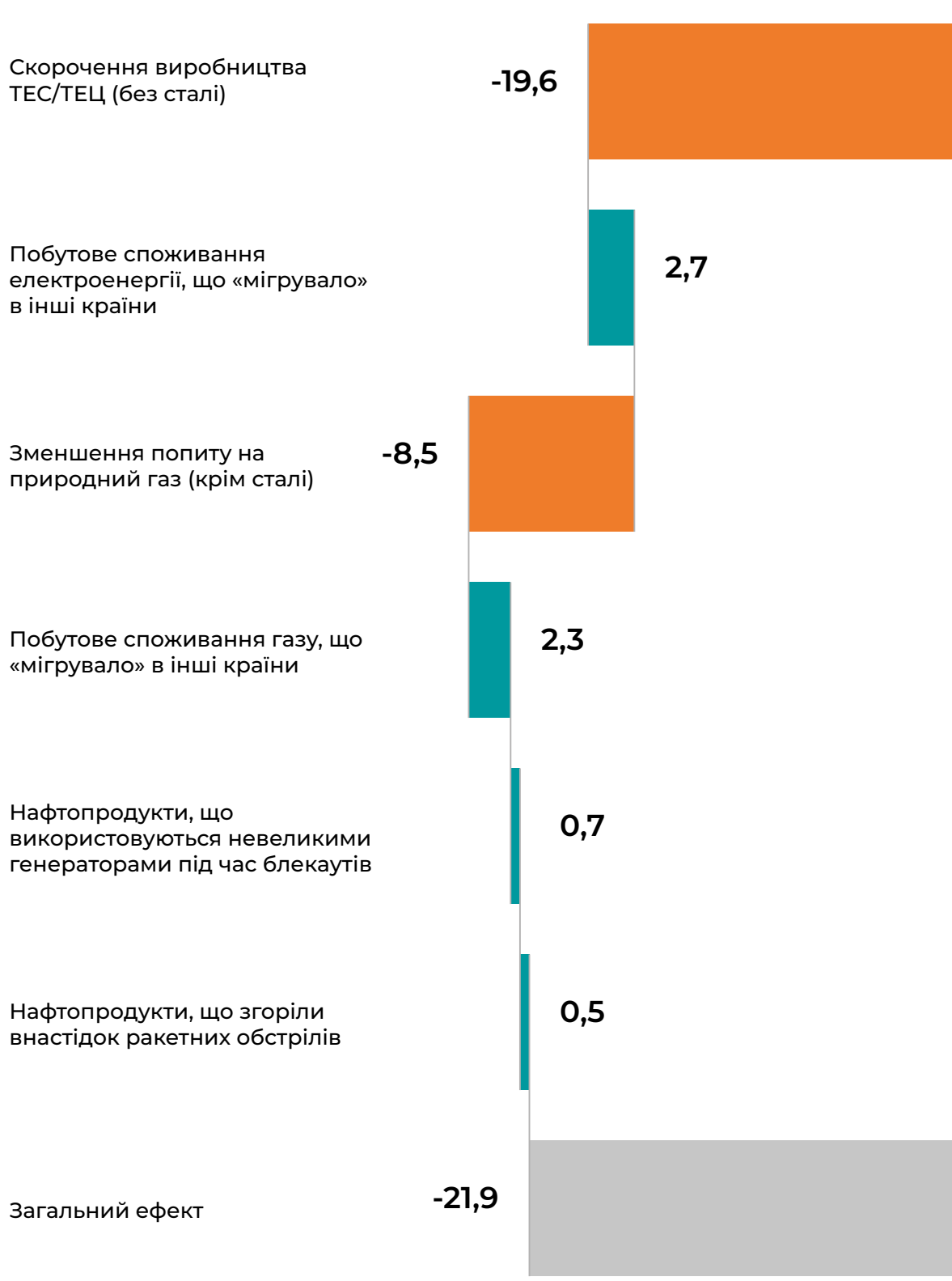
Згідно з [оцінкою](#) Програми розвитку ООН (ПРООН) та Світового банку, оприлюдненою у квітні, збитки, завдані енергетичній, газовій та теплової інфраструктурі України, перевищують 10 млрд дол. Найбільша частка збитків припадає на електроенергетичний сектор - майже 6,5 млрд дол. Зокрема, завдані атомним електростанціям збитки сягнули близько 0,77 млрд дол. Також пошкоджено або знищено 41 із 94 важливих високовольтних підстанцій, доступні генеруючі потужності скоротилися на 61,4%. Водночас невідкладні потреби України для аварійного ремонту критично важливих об'єктів інфраструктури ПРООН і СБ визначили у понад 1,2 млрд дол.

За попередніми [оцінками](#) Української вітроенергетичної асоціації (УВЕА), втрати сектору вітроенергетики станом на кінець березня 2023 року становили понад 50 млн євро. Однак до них слід додати понад 500 млн євро, втрачених від вимушеного простою ВЕС, які зростають щодня.

Згідно із [дослідженням](#) «Вплив російської війни в Україні на клімат» від 1 червня 2023 року, загальні зміни у споживанні енергії, спричинені російським вторгненням, зумовили чисте скорочення викидів на 21,9 млн тонн CO² екв. Водночас, автори зазначають, що в цілому викиди

парникових газів за 12 місяців війни склали 120 млн тонн CO₂ екв., що рівнозначно загальному обсягу викидів за той самий період у Бельгії.

ВИКИДИ CO₂ ЕКВ. В ЕНЕРГЕТИЦІ, МЛН ТОНН

Джерело: [Дослідження](#) «Вплив російської війни в Україні на клімат»

ПІДРИВ КАХОВСЬКОЇ ГЕС: ЗБИТКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ, ЕНЕРГЕТИКИ, ДОВКІЛЛЯ

Вночі 6 червня російськими окупаційними військами здійснено внутрішній підрив конструкцій Каховської ГЕС. Максимальна потужність ГЕС до руйнування [становила](#) 334 МВт. [Порівнюючи](#) з іншими видами генерації, це трохи більше, ніж один типовий блок ТЕЦ та втричі менше одного великого блоку на АЕС. Каховська ГЕС із жовтня 2022 року не працювала. Водночас, як стверджує міністр енергетики Герман Галущенко, підрив Каховської ГЕС [позначиться](#) на рівні води на інших українських гідроелектростанціях, через що згодом можливий дисбаланс в енергосистемі.

За різними оцінками, саме руйнування може [призвести](#) до витоку хімікатів, нафти та бензину, які використовуються в житлових, сільськогосподарських, промислових та комерційних зонах.

Карта підтоплених об'єктів нафтогазової інфраструктури

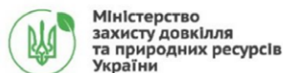
Джерело: [Greenpeace](#)

Загальні екологічні збитки, які виникли внаслідок руйнації Каховської ГЕС, [оцінюються](#) у 1,5 млрд дол. США, а збитки державного майна меліоративних систем і каналів унаслідок підриву Каховської ГЕС - [орієнтовно](#) у 150-160 млрд грн.

Наслідки для довкілля

ОСНОВНІ НАСЛІДКИ ПІДРИВУ КАХОВСЬКОЇ ГЕС

- ЗНИЩЕННЯ БІОРИЗНОМАНІТТЯ ПРИЛЕГЛИХ ДО РАЙОНУ КАТАСТРОФИ ТЕРИТОРІЙ
- ПОТРАПЛЕННЯ У ВОДНІ МАСИ МАСТИЛА, ХІМІЧНИХ ДОБРИВ, КАНАЛІЗАЦІЙНИХ СТОКІВ
- МАСОВИЙ МОР РИБИ, ПТАХІВ ТА ІНШИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ФАУНИ
- МАСОВА ЗАГИБЕЛЬ ДОМАШНІХ ТВАРИН ПІД ЧАС ПОВЕНІ
- ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПИТНОЇ ТА ТЕХНІЧНОЇ ВОДИ У ДЕЯКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ
- ПІДВИЩЕННЯ МІННОЇ ЗАГРОЗИ, ЗОКРЕМА Й У ЧОРНОМУ МОРІ
- ВПЛИВ НА АДАПТАЦІЮ ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ ДЛЯ РІЗНИХ СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ

Джерело: [Урядовий портал](#)

Згідно з першою [оцінкою](#) Національного банку, через руйнування Каховської ГЕС негативний внесок у зміну реального ВВП України становитиме 0,2%. Максимальні втрати оцінюються у 0,4 млрд дол. у 2023 році та 0,7 млрд дол. у 2024 році. Зміна ВВП буде зумовлена негативним впливом скорочення споживання води на промислову діяльність південно-східного регіону, зокрема роботу низки металургійних підприємств, підприємств сільського господарства та харчової промисловості, а також втратою іригаційних систем, майна та виробничих потужностей на затоплених територіях та можливим посиленням міграції.

6 червня в «Укргідроенерго» [повідомили](#), що внаслідок підриву машинної зали зсередини Каховську ГЕС повністю зруйновано, станція відновленню не підлягає, а [відбудова](#) Каховської ГЕС коштуватиме до 1 млрд дол. США і триватиме 5 років.

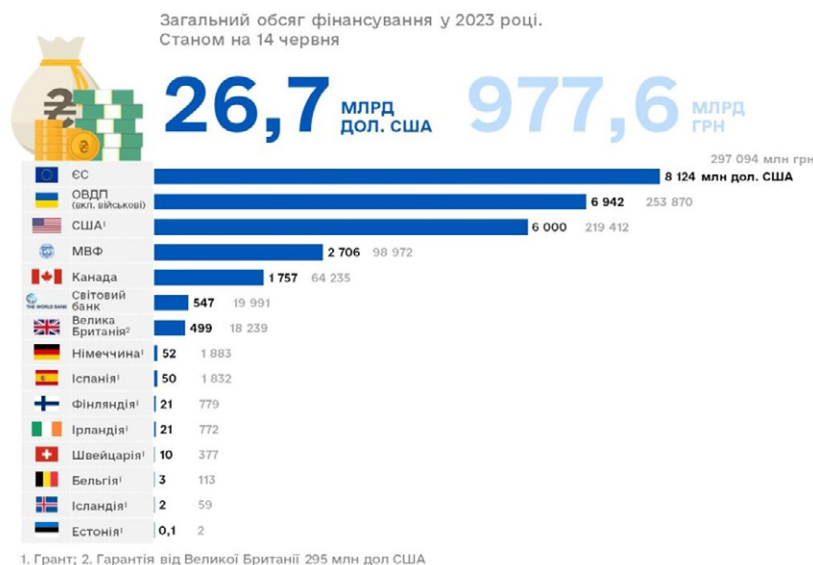
18 червня 2023 року за ініціативи Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури [розпочалося](#) формування реєстрів громад, які постраждали від підриву росіянами Каховської ГЕС, у рамках чого також буде розроблено план відновлення підтоплених територій за участі провідних експертів.

В свою чергу, 18 липня уряд [затвердив](#) постанову про експериментальний проєкт з початку відбудови Каховської ГЕС, який розрахований на 2 роки. На першому етапі буде спроектовано всі інженерні конструкції, підготовлено необхідну базу для відновлення. Другий етап розпочнеться після деокупації територій та передбачає будівельні роботи. Як [вказується](#), координуватиме проєкт Міністерство економіки, а замовником робіт буде «Укргідроенерго».

1.2 Макроекономічна стабільність, фінансова стійкість та державний борг

- За січень-лютий [виконання](#) бюджету за доходами склало 50,8%, за видатками 32,2%. При цьому, понад 50% витрат державного бюджету продовжують спрямовуватись на оборону.
- Загальна **сума доходів зведеного бюджету** України за січень-квітень 2023 року становила **925,5 млрд грн**, що на 397,6 млрд грн (75,3%) більше ніж за аналогічний період 2022 року. Найбільшу питому вагу серед надходжень в загальному обсязі доходів зведеного бюджету України становили надходження від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ – **19,4%** (на 5% менше за попередній аналізований період).
- За січень-квітень 2023 року державний бюджет було виконано **з дефіцитом у сумі 253,6 млрд грн, в тому числі загальний фонд – з дефіцитом у сумі 310,7 млрд грн.**
- В кінці травня Україна [пройшла](#) перший **перегляд чотирирічної програми розширеного фінансування (Extended Fund Facility - EFF)** МВФ. Це дозволить отримати другий транш (900 млн дол. США) після затвердження угоди і надалі уникати грошової емісії.
- У травні експерти МВФ [підвищили](#) **прогноз зростання реального ВВП** на 2023 рік від 1% до 3% (з попереднього діапазону від -3 до +1% на момент затвердження EFF).
- Станом на 14 червня, джерелами фінансування дефіциту державного бюджету були військові облігації, кредити від Міжнародних фінансових організацій, а також двосторонні кредити та гранти.

Фінансування державного бюджету України

Фінансування від міжнародних партнерів з 24 лютого 2022 року

рік	2022	2023
США	11 980	6 000
ЄС	7 961	8 124
МВФ	2 693	2 706
Канада	1 889	1 757
Світовий банк	1 385	547
ЄІБ	1 720	
Німеччина	1 584	52
Велика Британія	1 040	499
Японія	581	
Франція	437	
Італія	330	
Нідерланди	318	
Данія	51	
Іспанія		50
Швеція	49	
Литва	22	
Норвегія	21	
Фінляндія		21
Ірландія		21
Латвія	16	
Австрія	11	
Швейцарія		10
Бельгія	5	3
Ісландія	0,5	2
Албанія	1	
Естонія		0,1
	млн дол. США	32 095
		19 792

Джерело: [Міністерство фінансів](#)

- Станом на 30 червня 2023 року **державний та гарантований державою борг України становив 4 710,42 млрд грн**, або 128,81 млрд дол. США. Протягом червня 2023 року сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилась у гривневому еквіваленті на 116,93 млрд грн та у доларовому еквіваленті - на 3,2 млрд дол. США. Таким чином, **сукупний державний борг України у першому півріччі 2023 року зріс на 15,6%, або на 17,4 млрд дол. США** і склав 128,81 млрд дол. США. Як свідчать дані Міністерства фінансів, це – рекордний показник.
- Прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак на Конференції з питань відновлення України (URC2023) у Лондоні [заявив](#) про **гарантії за кредитами на 3 млрд дол. США на 3 роки** для зміцнення економічної стабільності України.
- 27 квітня Національний банк (НБУ) [перерахував](#) до Державного бюджету України майже **72 млрд грн** зі свого прибутку за минулий рік. Це найбільша в історії НБУ сума частини прибутку до розподілу, яку скеровано до Держбюджету.
- Згідно зі [сценарієм](#), описаним ЄБРР у звіті «Регіональні економічні перспективи», **п'ятирічний період відновлення України вимагатиме додаткових інвестицій у розмірі близько 50 млрд дол. на рік** завдяки припливу іноземного капіталу, в тому числі приватного. Зазначається, що за такого розвитку подій економіка України мала би зростати на 14% щороку протягом усього періоду, а середній ВВП – до 225 млрд дол. (із приблизно 150 млрд дол. у 2022 році) в постійних цінах. Зазначається, що лише 29% економік, які вийшли зі збройного конфлікту, досягають довоєнного рівня.

1.3 Допомога Україні

- 13 квітня Україна [підписала](#) Меморандум із Американською корпорацією з фінансування міжнародного розвитку (DFC) та USAID про підтримку залучення інвестицій для реалізації пріоритетних проєктів розвитку та відновлення економіки.
- 14 квітня Міністерство інфраструктури [підписало](#) грантову угоду з урядом Японії, за якою Україні буде виділено 400 млн дол. на повоєнне відновлення в рамках Програми екстреного відновлення, направленою на критичну інфраструктуру.
- В рамках Українського інвестиційного форуму у Копенгагені Данія [оголосила](#) про запуск інвестиційного фонду для України на загальну суму 1 млрд данських крон (близько 133 млн дол.). Фонд фінансуватиме проєкти із залученням найкращих данських технологій та інноваційних рішень, і буде доступний як для державного, так і для приватного секторів.
- У травні Україна отримала від США 1,25 млрд дол. фінансової підтримки в рамках проєкту Світового банку PEACE. Кошти [планують](#) витратити на підтримку державного бюджету, зокрема соціальні та гуманітарні видатки. Також Державне агентство відновлення та Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) [підписали](#) грантову угоду про виділення понад 50 млн євро для підтримки критичної інфраструктури та зведення тимчасових мостів у постраждалих регіонах.
- У червні 2023 року Європейська Комісія та ЄІБ, у рамках EU for Ukraine (EU4U) Initiative [погодилися](#) на гарантію ЄС, яка дозволить ЄІБ надати Україні 100 млн євро нової позики на швидке відновлення, зокрема для ремонту муніципальної чи енергетичної інфраструктури. Крім того, ПРООН спільно з партнерами [акумулює](#) для відновлення України 1 млрд дол. США.
- 9 червня 2023 року Міністерство енергетики і французька компанія EDF International Networks [уклали](#) меморандум про створення плану розвитку сучасних розподільних мереж в одному з прифронтових регіонів. Проєкт включатиме розроблення генерального плану розвитку розподільних мереж і впровадження концепції розумних лічильників в рамках проєкту міжнародної технічної допомоги «Дорожня карта інтелектуальних мереж для України».
- 15 червня двопартійна група сенаторів внесла на розгляд Конгресу США проєкт закону про відновлення економічного процвітання та можливостей для українців (REPO for Ukrainians Act), що [передбачає](#) надання додаткової допомоги Україні за рахунок активів, конфіскованих у Центрального банку рф, та інших суверенних активів росії.

ДОПОМОГА НА ВІДНОВЛЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ

- Відповідно до [даних](#) EnergyMap станом на 7 червня, з початку року Україна отримала міжнародної допомоги в обладнанні та матеріалах більше ніж 30 тис. одиниць та фінансуванні у понад 655 млн євро.
- На початку квітня 2023 року урядові організації Тайваню [передали](#) 31 потужний генератор для «пунктів незламності» та інших громадських установ Запоріжжя. Зазначається, що для потреб міста придбано та доставлено 27 генераторів потужністю 8 кВА, 1 генератор потужністю 27 кВА, 1 генератор потужністю 22 кВА та 2 надпотужних генератори - на 40 кВА. Також АТ «Вінницяобленерго» [отримало](#) партію енергетичного обладнання вагою близько 10,4 тонн від Литви, Фінляндії, Молдови, Словенії, Норвегії, Німеччини та Латвії.
- У середині квітня, в Україну з Фінляндії [надійшло](#) 13 вантажів гуманітарної допомоги вагою майже 136 тонн, зокрема силові трансформатори, трансформатори струму, мобільні газові котельні, генератори. Міненерго розподілило устаткування для енергетичних підприємств Вінницької, Миколаївської, Івано-Франківської, Сумської, Харківської, Херсонської, Чернігівської областей та «Укрзалізниці».
- Австралійський фонд Munderoo [поставив](#) в Україну 169 генераторів із використанням інструменту приватних дотацій в рамках механізму ЄС з надзвичайної допомоги rescEU. Генератори вартістю 1,95 млн євро надані на додаток до 1 000 генераторів, вже доставлених в Україну з резервів rescEU.
- У свою чергу, Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) [передало](#) 100 генераторів Державній службі з надзвичайних ситуацій України від фонду Говарда Г. Баффета.
- 18 квітня литовська енергетична компанія Ignitis Group [ухвалила](#) рішення про спрямування 10%, або 12 млн євро, надприбутків на підтримку енергосектору України. Ця компанія першою відреагувала на заклик Міненерго поділитися додатковими прибутками, які енергетичні компанії отримали в результаті розв'язаної росією війни.
- Світовий банк [надасть](#) Україні додаткові 200 млн дол. на відновлення енергетичної інфраструктури. Відповідну угоду підписали прем'єр-міністр Денис Шмигаль та керівна директорка Світового банку Анна Б'єрде у Вашингтоні. Кошти будуть направлені на відбудову електромережі та систем теплопостачання в Києві, Харкові, Миколаєві, Сумах та містах Чернігівської області.
- За підсумками Конференції з питань відновлення України, Україна і Великобританія [створять](#) Фонд викликів у сфері зелених інновацій

InnovateUkraine обсягом 62 млн фунтів, США [анонсували](#) виділення 1,3 млрд дол., з яких близько 520 млн дол. будуть призначені для відновлення зруйнованої енергосистеми, а ЄБРР [сприятиме](#) залученню в формі кредитів та грантів 600 млн євро для українських державних енергетичних компаній «Укргідроенерго», «Укренерго», НАК «Нафтогаз України».

- За [повідомленням](#) Міненерго, Румунія розглядає можливість спрямування частини прибутків енергокомпаній на відновлення енергетичної інфраструктури України. За результатами зустрічі міністра Германа Галущенка з міністеркою закордонних справ Румунії Лумініцею Одобеску обговорювалися питання посилення енергетичної безпеки в регіоні, допомоги українському енергосектору у відновленні та відбудові.

СПРИЯННЯ ЗЕЛЕНОМУ ВІДНОВЛЕННЮ

- На початку квітня повідомлялось, що енергетичні відомства України та США разом з ініціативою Net Zero World готують програму співпраці щодо безвуглецевості та сталості енергосектору України. У Міненерго [зазначили](#), що програма передбачатиме також співпрацю у розвитку систем передачі електроенергії та будівництва в Україні малих модульних реакторів.
- 4 квітня Міністр енергетики України Герман Галущенко та віцеканцлер ФРН, федеральний міністр економіки й захисту клімату Німеччини Роберт Габек [підписали](#) у Києві спільну заяву про наміри, яка розширює напрямки двостороннього енергетичного партнерства з акцентом на «зелене» відновлення та відбудову енергетики України. Документ, з одного боку, стосується підтримки у відновленні функціонування енергетичної інфраструктури у надзвичайних ситуаціях. З іншого боку, у центрі уваги стоїть середньо- та довгострокова перспектива відновлення енергетичної інфраструктури.
- 13 квітня уряд Ісландії [виділив](#) 500 тис. дол. на підтримку відновлення екологічно сталої та стійкої енергетичної інфраструктури України. Однією з ключових цілей фінансування є термінова закупівля обладнання для високовольтної генерації електроенергії. Фінансування буде спрямовано через тематичне «Вікно фінансування у напрямках природи, клімату та енергетики» ПРООН.
- 25 квітня Міністерство енергетики України та Міністерство клімату, енергетики та комунальних послуг Королівства Данія [уклали](#) угоду, що розширює енергетичне партнерство в галузі вітрової генерації.

- 19 травня лідери країн Групи семи (G7) у спільній [заяві](#) підтвердили зобов'язання щодо фінансової підтримки України та готовність допомогти у повоєнній відбудові, зокрема у «зеленому» відновленні.
- Із травня Україна та Німеччина [розпочали](#) проєкт «Відновлювані джерела енергії для стійкої України – R2U» для українських громад, у межах якого буде відібрано до 20 громад, у яких проведуть енергоаудит будівель критичної інфраструктури для подальшого оснащення ВДЕ. Особливу увагу отримують сільські регіони, вугільні та ті, що зазнали найбільших руйнувань від війни. Проєкт розрахований на 18 місяців, його вартість – близько 2 млн євро.
- 12 червня Міненерго та Єврокомісія [підписали](#) робочий план на 2023 рік, спрямований на подальшу реалізацію Меморандуму про взаєморозуміння щодо стратегічного енергетичного партнерства. Серед напрямів у сприянні зеленому відновленню: посилення енергоефективності, трансформація вугільних регіонів, інтеграція газового ринку та ринку електроенергії, розвиток відновлюваної енергетики, наука й інновації. Сторони сприятимуть збільшенню потужностей для торгівлі електроенергією та співпрацюватимуть над створенням умов задля підтримки виробництва відновлюваної електроенергії, а також над впровадженням заходів зі встановлення систем накопичення енергії на об'єктах ВДЕ та модернізації мереж.

1.4 Стратегічне планування відбудови та відновлення

- За підсумками Конференції з питань відновлення України, яку Велика Британія та Україна спільно проводили у Лондоні в червні 2023 року:
 - Європейський Союз [анонсував](#) новий середньостроковий інструмент підтримки України в обсязі 50 млрд євро до 2027 року, який має на меті покрити 45% податкового дефіциту (60 млрд євро) і потреб на швидке відновлення (50 млрд євро);
 - Велика Британія [анонсувала](#) нову програму підтримки в розмірі 3 млрд фунтів на наступні три роки, зокрема 240 млн фунтів на 2023 рік;
 - Німеччина повідомила про виділення додаткових 381 млн євро; Швейцарія – 1,5 млрд франків [у межах](#) середньострокової програми підтримки;
 - [укладено](#) угоду зі Світовим банком, яка дозволить залучити в межах проєкту PEACE 1,76 млрд дол. у складі гарантованої Великою

Британією позики Світового банку на 500 млн дол., гранту на 1,25 млрд дол. від Сполучених Штатів та гранту на суму 15 млн дол. від уряду Фінляндії;

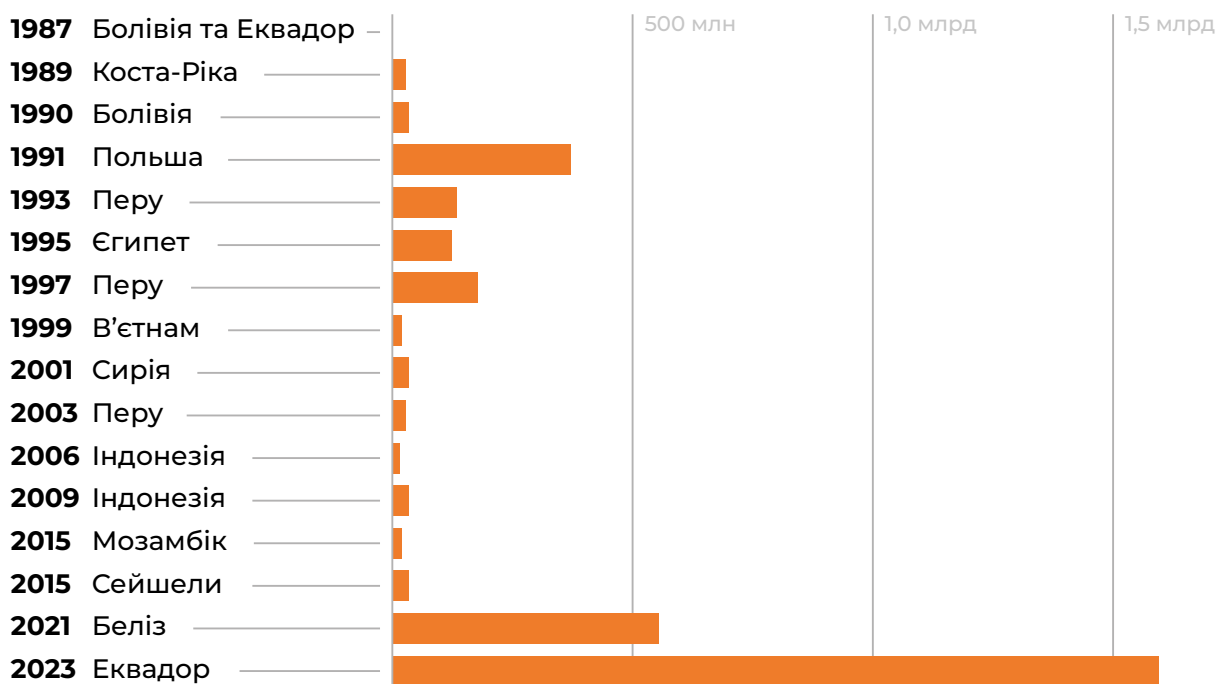
- [укладено](#) меморандум з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) про новий портфель пріоритетних проєктів на 840 млн євро для відновлення інфраструктури України у 2023 році;
 - близько 500 компаній із 42 країн світу, які представляють 21 сектор економіки, [підписали](#) Український business-compact, зобов'язавшись підтримати відновлення та реконструкцію України;
 - [започатковано](#) Рамкову програму страхування воєнних ризиків; MIGA оголосило про підписання розширеного Меморандуму про взаєморозуміння з ProCredit Bank, в результаті чого загальна сума гарантій зростає до 40,85 млн євро.
- На початку квітня Польща та Україна [підписали](#) меморандуми про співпрацю у відновленні України. Також в рамках виступу на українсько-польському бізнес-форумі Володимир Зеленський [запросив](#) інвесторів Польщі до майбутньої відбудови.
 - Також, у квітні Україна та Данія [обговорювали](#) можливі програми пільгового кредитування, а також залучення інвестицій та питання відбудови зруйнованої інфраструктури України. Зокрема, розглядаються програми фінансового гарантування кредитів за підтримки Фонду експорту та інвестицій Данії (EIFO) та надання грантів на державний сектор.
 - 24 травня 2023 року Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури [підписало](#) меморандум про посилення співпраці у сфері відновлення України із Міністерством землі, інфраструктури та транспорту Республіки Корея. Зазначається, що меморандум розрахований на 5 років і спрямований на посилення співпраці з представниками державного і приватного сектору Республіки Корея для децентралізації енергетики, розвитку соціальної інфраструктури, співпраці підприємств, дотичних до відбудови.
 - 20 червня Єврокомісія [оприлюднила](#) проєкт Регламенту про створення окремого спеціального інструменту Ukrainian Facility, задля підтримки короткострокового та середньострокового фінансування потреб відбудови України у 50 млрд євро на 2024-2027 рр. Кошти, що надаватимуться в межах Ukrainian Facility, будуть сприяти впровадженню ключових реформ задля швидкого вступу до ЄС, переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки.
 - Міністр енергетики Герман Галущенко [презентував](#) на URC 2023 нову Енергетичну стратегію до 2050 року, згідно з якою інвестиційні

можливості для нових енергетичних потужностей в Україні складають 383 млрд дол. Ключове завдання стратегії - перетворення України на енергетичний хаб Європи, який допоможе континенту остаточно позбутися залежності від російського викопного палива завдяки виробленій в Україні чистій енергії. Зазначається, що Україна має потенціал до 2050 року наростити потужності вітрової генерації – до 140 ГВт, сонячної – до 94 ГВт, накопичувачів енергії (energy storage) – до 38 ГВт, атомної генерації – до 30 ГВт, ТЕЦ та біоенергетичних потужностей – до 18 ГВт, гідрогенерації – до 9 ГВт.

2.1. Можливості щодо реструктуризації боргів та розвитку «зелених» проєктів

Механізми debt-for-climate swaps та debt-for-nature swaps (реструктуризація частини боргу у вигляді зобов'язань країни-боржника фінансувати програми, проєкти або політики у сфері захисту довкілля або змін клімату) починають набирати обертів у відповідь на кліматичні виклики. Перша угода за механізмом боргових свопів була укладена в 1987 році в Болівії, коли вашингтонська організація Conservation International і приватний фонд Frank Weeden Foundation викупили 650 тис. дол. боргу Болівії в обмін на обіцянку уряду виділити мільйони гектарів на збереження басейну Амазонки. Найбільшою ж за обсягом є угода з Еквадором, укладена у травні 2023 року.

Динаміки угод за механізмом debt-for-nature/climate swaps

Джерело: [Reuters](#)

2.1.1 Еквадор (блакитні облігації на збереження Галапагоських островів)

9 травня 2023 року Еквадор [уклав](#) найбільшу у світі угоду за механізмом debt-for-nature swaps через продаж блакитних облігацій – цінних

паперів для підтримки проєктів зі сталого використання океану та його ресурсів, а також прибережного та морського туризму. Угода принесе щонайменше 12 млн дол. США на рік на збереження Галапагоських островів.

На фоні політичних потрясінь облігації Еквадору так сильно впали в ціні, що влада країни готова була продати їх кредитору Credit Suisse на близько 1,6 млрд дол. США - в середньому за 40 центів за долар. В [результаті](#) угоди, Credit Suisse конвертував їх у блакитні облігації «Galápagos Marine Bond» на 656 млн дол. США із погашенням до 2041 року і ставкою дохідності 5,645%.

Дохідність суверенних облігацій Еквадору наразі становить від 17% до 26%, але нові облігації мають «кредитну гарантію» Міжамериканського банку розвитку (Inter-American Development Bank) на суму 85 млн дол. США та фактично страхування політичних ризиків у розмірі 656 млн дол. від Міжнародної фінансової корпорації США з розвитку (U.S. International Development Finance Corp - DFC).

За останні роки механізм боргових свопів для захисту довкілля виявився успішним у Белізі, Барбадосі та на Сейшельських островах, але угода з Еквадором є найбільшою на сьогодні, скорочуючи борг країни більш ніж на 1 млрд дол. США, які Еквадор заощадить на майбутніх виплатах відсотків та основної суми позик.

2.1.2 Майбутні угоди

У травні 2023 року агентство Bloomberg [повідомило](#), що Bank of America планує укласти угоду з Габонем на 500 млн дол. США за механізмом debt-for-nature swaps, щоб реструктуризувати борги Габону та вивільнити кошти на збереження морської природи країни. Як [повідомляється](#), угода буде підписана у липні і до неї буде залучено The Nature Conservancy, американську природоохоронну некомерційну організацію.

Досі Credit Suisse Group AG домінувала на цьому ринку, провівши подібні конвертації боргів для Белізу, Барбадосу та Еквадору. Втім, як [повідомляється](#), банки в Європі та США почали змагатись за місце на борговому ринку у структуруванні та організації нових боргових свопів, які приносять комісійні та підвищують їхній рейтинг.

Тим часом, 15 травня Єгипет та Італія [продовжили](#) третій транш (100 млн дол.) програми боргових свопів до грудня 2024 року, щоб забезпечити успішне завершення проєктів, що реалізуються у рамках програми. Серед проєктів – створення системи управління твердими побутовими відходами та будівництво станції очистки стічних вод.

2.2. Відновлення країн після повеней

2.2.1 Пакистан (стратегічні плани та програми)

На Пакистан, що займає п'яте місце у світі за чисельністю населення, [припадає](#) всього 0,8% глобальних викидів парникових газів, втім, за [даними](#) німецької організації Germanwatch, він також є однією з найуразливіших країн до екстремальних погодних явищ, спричинених зміною клімату.

Із червня по жовтень 2022 року Пакистан стикнувся із масштабним стихійним лихом. Повінь накрила країну не вперше, втім від її наслідків країна оговтується до цього часу. Від повені [постраждали](#) всі чотири провінції країни та приблизно 33 млн людей (15% населення країни), понад 1500 осіб загинули, пошкоджено понад 2 млн будинків, втрачено понад 3,5 млн акрів (понад 1.4 млн га) посівів, знищено сільськогосподарські угіддя, мости та критичну інфраструктуру.

За [оцінкою](#) Світового банку, загальні збитки Пакистану від повені 2022 року перевищують 14,9 млрд дол. США, а втрати для економіки оцінюються у близько 15,2 млрд дол. США. Крім того, за оцінкою PDNA Human Impact Assessment, рівень бідності в країні може зрости на 3,7-4,0%, потенційно підштовхнувши за межу бідності ще 8,4-9,1 млн людей. Очікувані потреби у реконструкції та сталому відновленні [становлять](#) щонайменше 16,3 млрд дол. США.

На початку вересня 2022 року, у рамках екстреної гуманітарної фази реагування, уряд Пакистану спільно з Управлінням ООН з координації гуманітарних питань [опублікували](#) документ «План реагування на повені в Пакистані», що містить детальний аналіз втрат та потреб у фінансуванні на 2022 рік, а згодом було [випущено](#) переглянутий план та оновлено потреби у фінансуванні на 2023 рік. Сукупно на 2 роки вони становлять 816 млн дол. США.

Втім, станом на 28 червня 2023 року донори [профінансували](#) лише 67,1% із цієї суми. Кожен сектор плану недофінансований, що спричиняє негативні [наслідки](#) у той час, коли гуманітарні потреби залишаються критичними.

План реагування на повені в Пакистані (компонент 2023 р.)

Загальні потреби компонента становлять **344,0 мільйона доларів** [Переглянути деталі компонента США](#) ?

План реагування на повені в Пакистані (компонент 2022)

Загальні потреби компонента становлять **472,3 мільйона доларів** [Переглянути деталі компонента США](#) ?

Джерело: [Financial Tracking Service](#)

У грудні 2022 року ПРООН [запустила](#) дворічну Програму відновлення після повені (Flood Recovery Programme - FRP) із бюджетом 90 млн дол. США, щоб підтримати 1 млн осіб, які найбільше постраждали. Основною метою програми є комплексний перехід від надання допомоги до прискорення стійкого та сталого відновлення в постраждалих від повеней районах. Програма базується на чотирьох основних напрямках: відновлення житла та громадської інфраструктури, засобів до існування, державних послуг, а також підвищення стійкості до стихійних лих і забезпечення захисту навколишнього середовища. Кожен напрям має започаткувати процес відновлення шляхом задоволення найважливіших потреб та закласти основу для довгострокового сталого розвитку.

Крім того, у грудні 2022 року у відповідь на кризову ситуацію уряд Пакистану [розробив](#) стратегічний документ «Рамкова програма стійкого відновлення, реабілітації та реконструкції» (Resilient Recovery, Rehabilitation, and Reconstruction Framework – 4RF), який визначено основою для комплексних державних планів ліквідації наслідків стихійного лиха, включаючи детальні національні та провінційні плани відновлення.

4RF було розроблено в процесі консультацій із ключовими зацікавленими сторонами, включаючи федеральні та провінційні органи влади, організації громадянського суспільства, міжнародних партнерів з розвитку та інших. Передбачено, що документ буде «живим», тобто його можна регулярно оновлювати, коли змінюються пріоритети та ресурси, а детальні національні та провінційні плани відновлення будуть формуватись на його основі. Крім того, передбачено постійний моніторинг та оцінку програм відновлення.

Бачення

Інклюзивний і стійкий підхід за принципом «Весь Пакистан», що веде до сталого розвитку людей і країни

Напрями

Відновлення робочих місць і засобів для існування

Відновлення та відбудова критично важливих активів, послуг та інфраструктури

Зміцнення врядування та потенціалу зацікавлених сторін для відновлення, особливо громад

Фундамент (основа)

Build Back Better

Соціально-економічне відновлення, орієнтоване на людей
Формування системної стійкості до стихійних лих і впливу змін клімату

Технічна підтримка: Азійський банк розвитку, ЄС, ПРООН та Світовий банк

Консультативні групи партнерів

Джерело: [4RF](#)

Помітно, що наскрізним компонентом програми є стале відновлення та відбудова, які базуються на принципі «Build Back Better». Попри те, що в Програмі [зазначаються](#) потенційні джерела фінансування, і Пакистан [продовжував](#) закликати світову спільноту до виділення допомоги, поки [невідомо](#) чи вдасться залучити всю необхідну суму (16,3 млрд дол. США).

Це пояснюється тим, що перед Пакистаном стоїть завдання не лише покрити поточні збитки від повені, а й вирішити системні проблеми, пов'язані з деградацією ґрунтів та управлінням водними ресурсами, які становлять реальну загрозу для добробуту країни в найближчі десятиліття. Пакистан стикається із серйозними проблемами [деградації земель](#) через вирубку лісів та інтенсивне використання сільськогосподарських угідь, що посилює вплив [зміни клімату](#) та [загрожує](#) біорізноманіттю. Крім того, складною залишається

ситуація з боргами, відтак Пакистан і надалі залежатиме від іноземного фінансування для [відновлення](#) після катастроф, спричинених зміною клімату, і досягнення цілей адаптації.

Тим часом, експерти-науковці [розглядають](#) варіанти політики для Пакистану, щоб послабити вплив зміни клімату на країну та не орієнтуватись лише на допомогу з-за кордону. Вони зазначають, що подібно до інших країн, Пакистан також міг би розробити [екологічну таксономію](#), щоб допомогти визначити, яка економічна діяльність є шкідливою, а яка стане корисною для досягнення кліматичних цілей. «Зелена» таксономія може допомогти залучити інвестиції у сектори, що цього потребують і будуть стійкими до змін клімату.

Стосовно міжнародної підтримки, [розглядається](#) варіант механізму debt-for-nature swaps з метою зменшення боргового тягаря країни в обмін на підтримку заходів з охорони довкілля. . Додатково, [розглядається](#) варіант розширення партнерства із Зеленим кліматичним фондом (Green Climate Fund), який може фінансувати проєкти в умовах високого ризику та мобілізувати приватні інвестиції.

2.2.2 Німеччина (схеми фінансування)

У ніч на 15 липня 2021 року на більшу частину західної Німеччини насунули тривалі сильні зливи, що призвели до масштабних повеней. Внаслідок тривалих потужних злив річка Ар перетворилась на смертоносний потік, як [наслідок](#) - зруйновані мости, обвалені дороги, пошкоджені залізничні та автомобільні шляхи, завалені деревами та камінням, пошкоджена транспортна та енергетична інфраструктура, понад 160 жертв, безвісти зниклі люди.

Долина річки Ар до та під час повені у липні 2021 року

Джерело: [DW](#)

Втрати після повені в Німеччині у 2021 році [оцінено](#) у близько 33 млрд євро. [Пошкоджено](#) 3 тис. із 4,2 тис. будівель (житлових, комерційних і промислових споруд), розташованих у долині Ар, зокрема федеральних землях Рейнланд-Пфальц та Північний Рейн-Вестфалія. Роботи [зупинили](#) виробник автомобільних деталей ZF, енергетична компанія RWE, компанія з перероблювання міді Aurubis та інші.

У вересні 2021 року федеральний уряд Німеччини [створив](#) фонд допомоги з обсягом до 30 млрд євро для відновлення постраждалих від повеней регіонів. Обидві палати парламенту (Бундестаг і Бундесрат) схвалили фінансування для цього спеціального фонду під назвою «Допомога у відновленні-2021» (Aufbauhilfe 2021). Уряд ФРН також ухвалив розпорядження, яке регулює порядок розподілу та використання допомоги з фонду вирівнювання. Відповідно, передбачено, що державне фінансування покриває до 80% прийнятних витрат і до 100% для реставрації історичних будівель. Прийнятні витрати [включають](#) ремонт, нове будівництво/придбання подібного житлового будинку, а також підвищення енергоефективності за певних умов ([розділ 3.2. Aufbauhilfefeuerordnung 2021](#)).

Крім того, фінансування може бути [доповнено](#) схемами підтримки, наданими державним банком розвитку KfW, якщо будівлю потрібно модернізувати відповідно до кращих енергетичних стандартів порівняно з характеристиками до катастрофи. Процес подання заявок на програми KfW було спрощено для постраждалих від повеней, щоб покрити додаткові витрати, пов'язані з підвищенням класу енергоефективності. KfW також надав гранти на підтримку будівництва нових енергоефективних будівель.

Таким чином, у Німеччині, додатково до бюджетної програми відновлення, було спрощено доступ до федеральних субсидій на ефективні будівлі, які надає KfW.

Уряду України (Мінекономіки, Мінфін): розробити та впровадити «зелену» таксономію в Україні, що спростить поширення інформації серед інвесторів, забезпечуючи таким чином кращу прозорість, більшу безпеку та визначеність під час інвестування, а також дозволить зменшити ризики «грінвошингу», зокрема у рамках проєктів повоєнного відновлення. Корисним може слугувати [посібник](#) від Світового банку, де пояснюється як створити послідовну та зручну для бізнесу «зелену» таксономічну систему.

Уряду України (Мінвідновлення, Мінфін): у рамках відновлення затоплених територій та екосистем після руйнування Каховської дамби

- взяти до уваги досвід Німеччини зі створення спеціального Фонду допомоги для подолання наслідків затоплених територій;
- розглянути можливості вивільнення фіскальних ресурсів на «зелене» відновлення територій, зокрема за механізмами debt-for-climate swaps чи debt-for-nature swaps;
- розглянути можливість розширення партнерства із Зеленим кліматичним фондом (Green Climate Fund), який надає фінансування на проєкти в умовах високого ризику, а також може мобілізувати приватні інвестиції.

Уряду України (Мінрегіон, Мінвідновлення), Держенергоефективності: зважаючи на досвід Німеччини при відновленні та відбудові передбачати обов'язковість відновлення будівель за вищими стандартами енергоефективності та контролювати їх дотримання.